



Received: February 15, 2021
Accepted: March 15, 2021
Available online: March 25, 2021

間野英二

中央アジア史
京都大学名誉教授
龍谷大学客員教授
京都、日本
E-mail: ciji.mano@ma2.scikyou.ne.jp

ナルギザ ハミドヴァ

ウズベキスタン国立世界言語大学
研究生
タシケント、ウズベキスタン
E-mail: mica777@mail.ru

バーブル

要旨

インドにムガル帝国を創設したバーブル。バーブルが残した回想録「バーブル ナーマ」の記述におもに依拠して、バーブルの時代の政治情勢、彼のおりおりの心境と彼の波瀾に満ちた生涯、彼が文人として残した諸作品と彼の人間性、そして彼が背負った時代性を描く。インドにムガル帝国を創設したバーブルは、その故国ウズベキスタンで、日本における織田信長にも匹敵する人気を誇る。バーブルの人気の秘密、バーブルの回想録『バーブル ナーマ』の面白さ、バーブルの時代の特質、バーブルが生まれ育った「シルクロード」の実像。

著者 間野/英二 1939年生まれ。京都大学文学部卒業。同大学文学研究科博士課程所定単位取得退学。専攻は中央アジア史。現在、龍谷大学客員教授、京都大学名誉教授、博士(文学)。主要著書『バーブルとその時代』(松香堂2001, 日本学士院賞受賞)(本データはこの書籍が刊行された当時に掲載されていたものです)。

Эйжи Мано

Киото университети профессори
Тарих фанлари доктори
Халқаро Бобур фонди мукофоти совриндори
Киото, Япония

Наргиза Ҳамидова

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети мустақил
тадқиқодчиси
Тошкент, Ўзбекистон

БОБУР

АННОТАЦИЯ

Заҳириддин Муҳаммад Бобур Ҳиндистонда Буюк Мўғуллар Империясига асос солган тарихий шахс, шоҳ ва шоирдир. Унинг «Бобурнома» асари XVI асрда яшаб ижод қилган халқларнинг сиёсий - ижтимоий ҳаёти, географик жойлашиш ўрни, маданияти ва қолаверса ўз кечинмалари, ҳиссиётлари тасвирланган ноёб манба ҳисобланади. У адабиётшунос сифатида ноёб мерос қолдирган. Эйжи Мано ўзининг «Бобур» номли китобида Заҳириддин Бобурни ўша даврдаги Япониянинг қаҳрамони Нобунага Одага қиёс этади. Ҳиндистонда Мўғуллар империясининг асосчиси бўлган Бобурнинг ватани – Ўзбекистон бўлиб, айти ўша даврда Бобурнинг машҳурлик сири – «Бобурнома» хотироти китобидадир. «Бобурнома»да Бобур ўз даврининг сиёсий-ижтимоий турмуш тарзини тўғилиб ўсган «Ипак йўли»нинг ҳақиқий қиёфасини тасвирлаб берган.

Ушбу китоб муаллифи Эйжи Мано 1939 йилда туғилган бўлиб, Киото университетининг адабиёт факультетини тамомлаган. Университетнинг Фахрий профессори, доктор унвонини олган. У асосан - Марказий Осиё тарихи йўналишида илмий тадқиқот олиб борган. Ҳозирда у Рюкоку университетининг профессори, Киото университетининг фахрли профессори ва доктори. «Бобур ва унинг даври» китоби учун 2001 йил, Япония академияси мукофотига сазовор бўлган. Ушбу сонда берилаётган унинг «Бобур» номли рисо-ласининг таржимасини ҳавола этишни лозим топдик.

Зеро, аждодимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур ва унинг ижодига берилган баҳо ва хорижий олимларнинг фикри биз учун безъетибор қолмаслиги лозим.

**Ашикага Ёшимаса Хигашияма СИЛВЕР ПАВИЛИОН ТЕМПЛЕ - ГИНКАКУ-ЖИ* инато-мираи.ливежоурнал.сом ›.. 2007 йил 10-ноябр - 1482 йилда Шогун Ашикага Ёшимаса Хигашияма номи билан танилган Хигашияма тогининг этагида қишлоқ вилласини қурган ...

**Мўғул оиласи* (Таржимон: Ушбу мўғул термини муаллиф қўллаган сўз. Таржимада мўғул термини қўлланганда Чигатой улусининг туркий қавм – ўзбекларга ишораси ва ўзбек деб уқилиш керак) йўлида амалга оширилган Бобур давридаги сиёсий ҳокимият.

本を手にもつ君主一

まず二枚の肖像画（カバー表の図と五頁の図）を見ていただきたい。これらの画の本を手にもつ人物が本書の主人公バーブル（ザヒールッ。ディーンムハンマド バーブル。一四八三—一五三〇）である。バーブルは「シルクロード」の中心地、中央アジアに生まれ育ち、中央アジアとアフガニスタンで人生の大半を送り、最後にインドにムガル朝を創設した世界史上の重要人物である。ふつう、ムガル朝のような強大な王朝の創設者が本を手にして描かれることはまれであろう。ではバーブルはなぜこのように描かれているのか。それはバーブルが一大王朝を創設した勇猛な武人であったばかりでなく、書物を愛し、自らも著書を残した優れた文人でもあったからである。

文人としてのバーブルが残した著作のなかで、「バーブル、ナーマ」は回想録の傑作として世界の各地で高く評価され、十六世紀のベルシア語訳に始まり、十九世紀以降も、英 仏 独 露語、トルコ語、ウズベク語、ウルドゥー語アラビア語、それに日本語など多くの言語に翻訳されてきた。本書は、この「バーブル ナーマ」

ҲУҚМДОР ҚЎЛИДА КИТОБ БИЛАН

Аввало, икки портретни кўриб чиқамиз (муковадаги расм ва 5-расм). Ушбу суръат ва китобнинг бош қаҳрамони Бобурдир. Заҳириддин Муҳаммад Бобур (1483-1530). Асар қаҳрамони Бобур «Буюк ипак йўли» чорраҳаси бўлган Марказий Осиёда туғилиб ўсган. У умрининг кўп қисмини Ўрта Осиё ва Афғонистонда ўтказган бўлиб, Ҳиндистондаги Буюк Мўғуллар империясига асос солган жаҳон тарихидаги энг муҳим шахсдир. Мўғуллар сулоласи каби қудратли сулола асосчиси бўлиш учун унинг китоби билан суратининг чизилиши кам учрайдиган ҳолат. Хўш, нега Бобур бу каби чизилган? Бобур нафақат Буюк сулолага асос солган қаҳрамон жангчи, балки китобларни севган ва ўз асарларини яратган, жуда ажойиб шоир, ҳам адабий арбоб эди.

Адабий шахс сифатида Инжил ёзувлари орасида «Бобурнома» дунёнинг турли жойларидаги қадимий ёдгорликлардан бири сифатида жуда қадрланади. Немис, рус, турк, ўзбек, урду, араб ва япон каби кўплаб тилларга таржима қилинган ушбу китоб «Бобурнома»нинг тавсифига асосланган. У даврнинг сиёсий аҳволи, унинг кайфияти ва нотинч ҳаёти, адабий шахс сифатида қолдирган асарлари ва инсонийлигини, олиб борган ҳаёт сиёсати ва шу вақтдаги тарихий фактларни акс эттирган. Ўн тўққизинчи асрдан бери Англия, Фран-

の記述におもに依拠して、バープルの時代の政治情勢、彼のおりおりの心境と彼の波乱に満ちた生涯、彼が文人として残した諸作品と彼の人間性、そして彼が背負った時代性を描こうとするものである。バープルの伝記は、十九世紀以来、イギリス、フランス、インド、ウズベキスタンなど世界の各国で出版されてきた。ただ、日本では、これまで一度も出版されたことがなく、そのため彼のこともよく知られていない。それゆえ第二章「バープルの生涯」に先だち、ここでバープルのプロフィールを簡単に紹介しておくことにする。バープルは、一四八三年、中央アジアのフェルガーナ地方の中心都市アンデイジャーンにティムール朝の王子として生まれた。日本では応仁の乱が終結し、将軍足利義政が京都東山に銀閣を建て、東山文化が栄えたところである。

▶ シルクロード本来は古代のローマ帝国と漢帝国を結ぶ東西交通の陸上幹線路を指す。今日では陸上：海上の国際交通路が通過する広大な地域をも指す。交通路、地域の両義で使われる曖昧な言葉なので「シルクロード」とした。

▶ 中央アジア これも曖昧な言葉であるが、本書では、アジアの中央部に位置する、ウズベキスタン、ジキスタンなど旧ソ連領の中央アジア五カ国と中国の新濫ウイグル自治区が占める一帯を指す。

▶ ムガル朝（一五二六—一八五八年）インドを支配した巨大なイスラーム王朝。タージマハル廟などで有名。十八世紀以降衰退に向かい、十九世紀に大英帝国に併合された。本を手にもつ君主

▶ 「パープル ナーマ 』

ция, Ҳиндистон, Ўзбекистон ва ҳоказоларда унинг таржимаи ҳоли дунё бўйлаб нашр этилиб келинмоқда. Аммо Японияда у ҳеч қачон чоп этилмаган ва шунинг учун ҳам у Япон халқи учун таниқли эмас. Шундай қилиб, «Бобур ҳаёти» деб номланган иккинчи бобдан олдин мен, Бобур шахси ҳақида қисқача маълумот бериб ўтмоқчиман. Бобур 1483 йилда Ўрта Осиёнинг Фарғона вилояти марказидаги Андижонда туғилган. У Амир Темурнинг набираси шахзода бўлган. Бу даврда Японияда Онин исёни тугаб, Шогун Ашикага Ёшимаса Хигашияма Киото шаҳридаги Гинкаку –кумуш павелионни қурган эди ва шу пайтда Хигашияма маданияти гуллаб-яшнаган эди.

▶ Буюк Инак йўли бу қирғинбарот Рим ва Хон империясини боғлайдиган шарқи-ғарбий катта қарвон йўлига тегишли бўлиб, бугунги кунда қуруқлик ва денгиз орқали халқаро транспорт йўллари ўтадиган кенг майдонга ишора қилинишидир. Бу транспорт ва минтақавий маънода ишлатиладиган аниқ сўз бўлмагани учун, дастлаб қадимги Рим йўли «Инак йўли» деб номланган.

▶ Марказий Осиё Гарчи у Ўрта Осиё бўлса-да, ушбу китобда Совет Иттифоқининг Марказий Осиёда жойлашган бешита мамлакати, масалан, Ўзбекистон, Тожикистон ва Марказий Осиёда жойлашган Хитойнинг Янги Тўфон Уйғур автоном вилояти ҳақида сўз юритилган.

▶ Мўғуллар сулоласи (1526-1858) Ҳиндистонни бошқарган улкан Ислон сулоласи бўлиб, Тоғ Маҳал мақбараси билан машҳурдир. 18-асрда у таназзулга туtgандан сўнг, 19-аср Британия империясига қўшилган.

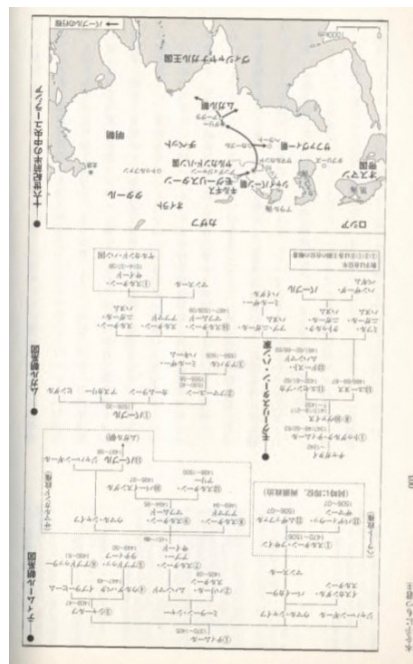
▶ «Бобурнома» Чигатой-Туркий тилдаги хотираларни умумий ном билан форсийда «Бобур китоби», деган маънони англатади. Эйжи Манонинг «Бобурнома Стади 3 Таржима Қайдлари» (Матсукадо) номли япон-

のチャガタイテュルク語による回想録の通称。ペルシア語で『パープルの書』を意味する。日本語訳には間野英二『パープル ナーマの研究3訳註』（松香堂）がある。本書で引用する『パープル ナーマ』の訳文は、この訳注本からの引用である。ただし、訳の細部を改めた場合もある本書については第三章で説明する。

► フェルガーナ地方 現ウズベキスタン共和国東部の地方。古代の中国にも、名馬を産する大宛国の地として知られた。フェルガーナ盆地ともいう。

► ティムール朝（一三七〇一五〇七年）中央アジアを中小心にイラン、アフガニスタンを支配したテュルク系イスラーム王朝。

► 応仁の乱（一四六七 七七年）都を中心に、室町幕府の大名たちが東軍、西軍に分かれて争った日本史一の重期となる内乱。

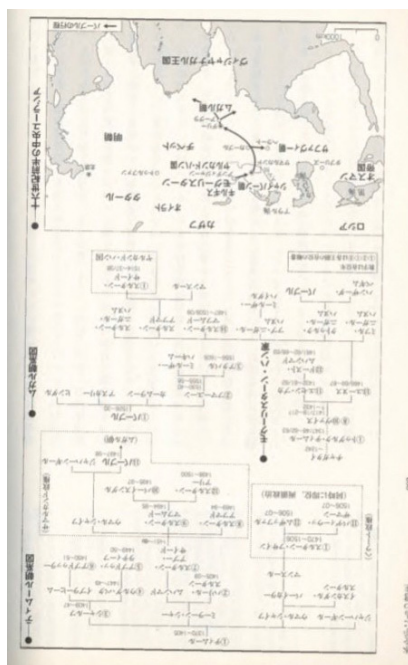


часи. Ушбу китобда келтирилган манбалар «Бобурнома»нинг таржимасидан олинган, аммо таржиманинг тафсилотини қайта кўриб чиқиши мумкин. Ушбу тафсилот ушбу китобнинг 3-бобида тасвирланган.

► Фарғона вилояти - Ўзбекистон Республикасининг шарқий вилоятидир. Шунингдек, у қадимги Хитойда машҳур отлар учун ажойиб жойлар мамлакати сифатида танилган. Фарғона водийси ҳозирги Ўзбекистон ҳудудида жойлашган.

► Темур (1370-1507) Эрон ва Афғонистонни, асосан Ўрта Осиёни бошқарган Туркий Ислом сулоласи вакили.

► Онин исёни (1467-77) Япония тарихининг оғир даври бўлган Муромачи Шогунати феодаллари Тохоку ва Фарбий кучлар устидан жанг қилганлар.



Бобурнинг отаси Фарғона ҳудудининг шаҳзодаси ва феодал хўжайини бўлиб, Темур сулоласининг асосланишидан буён бешинчи авлоди (1336-1405) эди. Бобурни онасининг Мўғул империясининг асосчиси Чингизхоннинг (1227 вафот этган) иккин-

てきたものも、バーブルという人物と「バーブル ナーマ」という書物のもつ無限の魅力であった。この小著をつうじて、バーブルと「バーブル ナーマ」の魅力、そしてバーブルが生きた時代の特質、さらになお不明の部分も多い「シルクロード」の実像を少しでも理解していただければ、筆者にとって大きな喜びである。

▶ ティムール朝フェルガーナ領国ティムール朝では、ティムールの一族が領域内の各地に分封され、それぞれの領国（ヴィラーヤト）を支配した。

▶ モグーリスターン ハン国 チャガタイ ハン国は十四世紀の半ば東西に分裂したがその東半部の国家。

▶ サマルカンド中央部の都市。「シルクロード」の十一字路上に位置し、古来、東西交通の一中心地として栄える。現在はウズベキスタン観光の一大中心地

▶ ウズベク 十五世紀にキプチャウズベク草原で国家形成を成しとげ、十六世紀初頭にティムール朝を滅ばしたテュルク系遊牧民族。

▶ シャイバーニーハン（在位一五〇〇 一〇）ウズベクのシャイパーン朝の創設者。バーブルの宿敵。

▶ カーブル 現在のアフガニスタンの首都。日本ではカブールと表記するが、カーブルが現地音に近い。

▶ ローディー朝（一四五―一五二六年）インドのデリースルターン諸王朝の最後の王朝。アフガン系。

▶ アーグラ デリー南南東約二〇〇キロにあるムガル朝の古都。ターツ姿をトーグラ城で有名。

сулоласи бўлган Темурнинг авлодлари турли қисмларига бўлинган ҳар бир ҳудудни назорат қилган вилоят.

▶ Мўғулистон-Хон давлати аталмиш Чингиз Хон мамлакатининг 14-аср ўрталаридаги шарқ ва ғарб қутбларига бўлинган, у шарқнинг ярмидаги миллатдир.

▶ Самарқанд-марказдаги шаҳар. «Ипак йўли» чорраҳасида жойлашган бўлиб, у қадимги вақтлардан бери шарқий-ғарбий транспортнинг маркази сифатида гуллаб-яшнаган. Ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг йирик сайёҳлик марказларидан биридир.

▶ Ўзбек. XV асрда Қипчоқ воҳаларида бир миллат шакллантирган ва 16-аср бошларига келиб, Темур сулоласини вайрон қилган туркий кўчманчи қабила.

▶ Шайбоний Хон - (1500 ~ 10 ҳукмронлик қилган) Ўзбек Шайбон Сулоласининг илк даври асосчиси Бобурнинг душмани.

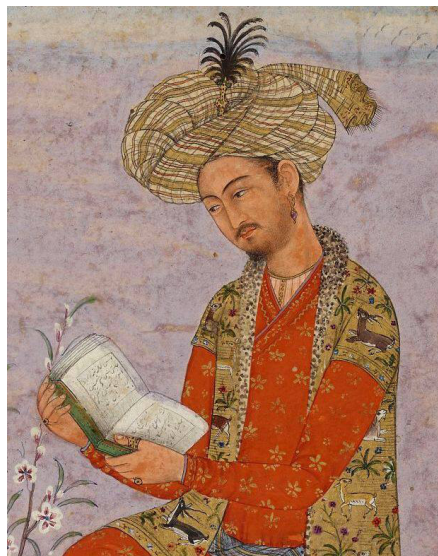
▶ Кобул – ҳозирги Афғонистоннинг пойтахти. Японияда Кобул «кабу-ру» сўзининг талаффузи «ка-буру»дан фарқ қилади.

▶ Лўдий (1451-1526) Ҳиндистоннинг Деҳли Султон сулолаларининг сўнгги сулоласи эди. Афғон тизими.

▶ Агра Деҳлининг жануби-шарқида 20 километр узоқликда жойлашган Мўғуллар сулоласининг қадимий пойтахти. Тогура қалъаси билан машҳур.

▶ Бобурнинг ўрта ёшлик даври, у китобни қўлида тутиб турибди.

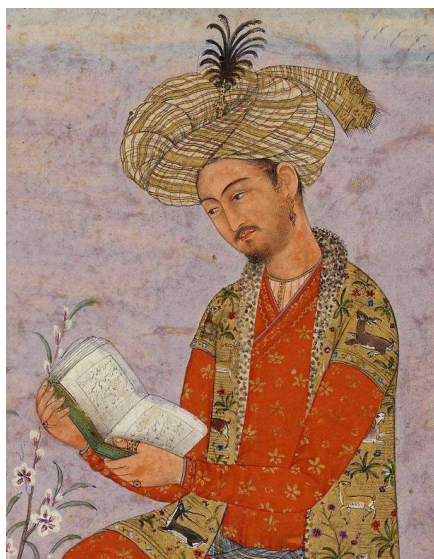
▶ 中年期の本を手にもつバーブル



本を手にもつ君主一

バーブルの時代の政治勢力。ティムール朝。

バーブルの生涯を語る前に、バーブルが活動した十五世紀末から十六世紀前半の中央ユーラシアに興亡し、バーブルと大きなかわりをもった五つの政治勢力について説明しておきたい。ただしこの章では、ほとんど史実を列挙するのみの無味乾燥な記述が続く。そのため、バーブルの生涯を述べたつぎの第二章を読み進めながら、本章をとくに参照していただくのも一案である。ティムール朝（1三頁系図参照）は、バーブルが所属し、十四十六世紀、中央アジア アフガニスタン。イランを支配したテュルク系イスラーム王朝である。バーブルが誕生したころのティムール朝は、ティムールによる建国（一1三七〇年）より一〇〇年以上が経過し、すでにイラン西部の支配権を失うなど、政治的には衰退がめだった。バーブルの父



Қўлида китоб тутган ёш подшоҳ

Темур давридаги сиёсий кучлар. Темур даври.

Бобурнинг ҳаёти ҳақида баҳс юритишдан аввал, Бобур XV асрнинг охири - XVI асрнинг биринчи ярмигача Марказий Осиёнинг гуллаб яшнаши ва таназулга юз тутиши билан боғлиқ бешта сиёсий кучлар ҳақида тушунтириб ўтиш жоиздир. Бироқ, ушбу бобда фақат тарихий фактлар билан содда таъриф келтирилгани учун, Бобур ҳаётини тасвирлайдиган иккинчи бобни мутаола қилаётганда вақти-вақти билан ушбу бобга мурожаат қилиш энг яхши фикрдир. Темурийлар сулоласи (генеалогияга қаранг 13-бет) Бобурга тегишли бўлган ва 14-16 асрларда Ўрта Осиё, Афғонистон ва Эронни бошқарган туркий Исломи сулола ҳисобланади. Бобур туғилган даврда Темурийлар сулоласи сиёсий жихатдан таназулга учраган. Масалан, мамлакат Темур томонидан ўрнатилгандан 100 йил ўтгач (1370 йил) Ғарбий Эрон бошқарувини йўқотган. Бобурнинг бобоси ва Амир Темур сулоласининг еттинчи ҳукмдори бўлган Султон Абу Саид Мирзо вафотидан кейин миллат деярли иккига бўлиниб кетган.

方の祖父でティムール朝第七代の君主であったスルターン アブー サイドミールザーの死後、国家は実質的に二つに分裂していた。

► ティムール像サマルカンドのグフーリミール廟に残されていたティムールの遺骨からソ連のМ. Гелашимовが復元した像。



► スルターン アブー サイド ミールザー（在位一四五—一六九）スルターン アブー サイドまでが名。当時、スルターンという語はセルジューク朝時代などと違い、称号ではなく名前の一部として使われた。「ミールザー」はティムールのであろうとムール朝の君主 王族がおびた称号。ペルシア語のアミールザーダ（アミールの子孫）の略語。アミールとはティムールを指す。

つは、ティムールの次男ウマル。シャイフ。ミールザーの子孫であるスルターン フサイン。ミールザーが、アフガニス

► Гўри Амир мақбарасида қолдирилган ушбу Темур ҳайкали-Совет Иттифоқи М.Герасимов томонидан қайта тикланган. Самарқанд.



► Султон Абу Саид Мирзо (1451-69 — 一四五—一六九) хукмронлиги) Султон Абу Саид. Ўша пайтда, Султон сўзи Салжуқийлар давридан фарқли ўлароқ, унвон эмас, балки исмининг бир қисми сифатида ишлатилган. «Мирзо» - бу Темур авлодидан бўлган Темурийлар сулоласига берилган мақом бўлиб, форс тилидан Амир Зода учун қисқартирилган (Амирнинг авлоди) улус, Амир Темурни назарда тутди.

Темурнинг иккинчи ўғли Умар Шайх Мирзонинг авлоди Султон Ҳусайн Мирзо - Афғонистоннинг шимоли-ғарбий қисмида Ҳирот билан Афғонистон ва шарқий Эронни бошқарган шахс бўлиб, Темур Ҳирот ҳукумати, иккинчиси - Бобурнинг бобоси Султон Абу Саид Мирзонинг тўнғич ўғли Султон Аҳмад Мирзо (1469-94 йилларда хукмронлик қилган) Ўрта Осиёнинг пойтахти Самарқандни биргаликда бошқарган. Темурнинг учинчи ўғли

タン西北部のヘラートを首都に、アフガニスタンとイラン東部を支配したティムール朝ヘラート政権である。ほかの一つは、バーブルの祖父スルターンアプー。サイード。ミールザーの長男であるスルターンアフマドミールザー（在位一四六九 九四）が、サマルカンドを首都に、中央アジアを支配したティムール朝サマルカンド政権であるこの政権の君主は、ティムールの三男ミーラーンシャー。ミールザー（一四〇八没）の子孫であったから、ティムールの次男ウマル シャイフ（一三九四没）の子孫であるヘラートの君主スルターン フサイン。ミールザーとはティムール朝内での家系を異にした。親族ではあったが、この家系の違いも両者の関係に微妙な影響をおよぼしたバーブルの誕生時、ティムール朝はこのように実質的に二つに分裂していたそのうえ、それぞれの内部でも、君主の親族間、つまり親子、兄弟のあいだで「権力闘争が絶えなかった。さらに、君主をはじめ多くの者が歓楽を追い求め彼らにはかつての尚武の気風が失われていた。

パープルの時代の政治勢力

▶ ウマル シャイフ ミールザー（一三九四没）ティムールの四人の男子のうち、長男ジャハーンギールとこの次男は父の生前中に死去し、三男ミーラーン：シャーと四男シャルフがあとに残った

▶ スルターン フサイン ミールザー在位一四七〇 一五〇六）ティムール朝末期の君主。自らも詩人であり、イスラーム文化の保護者として名高い

Самарқанд ҳукмдори бўлган. Умар Шайх Мирзониинг авлоди бўлганлиги сабабли, у Темурнинг иккинчи ўғли Умар Шайх Мирзониинг авлодидир (1394). Гарчи улар қариндош бўлишган бўлса ҳам, оилалар ўртасидаги тафовутлар уларнинг муносабатларига таъсир кўрсатган, аммо Бобур туғилган пайтда Темур сулоласи деярли икки қисмга бўлинган бўлиб, уларнинг ҳар бирида ҳукмдор шахс бўлган. Унинг қариндошлари ўртасида, яъни ота-оналар ва болалар, ака-укалар ўртасида доимий равишда жанг ва курашлар бўлиб турган. Бундан ташқари кўп одамлар, шу жумладан ҳукмдор, кўнгил хушлик ва ўз манфаати йўлида Шохруҳ Мирзони йўқотдилар. (Бобур: «Бобурнома» асари).

БОБУР АСАРИДАГИ СИЁСИЙ КУЧЛАР

▶ Умар Шайх Мирзо (1394 йилда вафот этган) унинг катта ўғли Жаҳонгир ва иккинчи ўғли отасининг ҳаётлик вақтида вафот этган, учинчи ўғли Мирон Шох ва тўртинчи ўғли Шохруҳ Мирзо эдилар.

▶ Султон Ҳусайн Мирзо (1470 ~ 1506 йиллар) давр охирида ҳукмдор бўлган. Шоирнинг ўзи эса Ислоҳ маданияти куйчиси сифатида хотирада михланиб қолган.





► ヘラートシルクロード上の要地にあり、古来、十四世紀のクルト朝など、諸王朝の首都として栄えた

テムール朝

バーブルは「バーブル ナー」のなかで、自らの親族でもあるヘラートの君主スルターン フサイン。ミールザーについて、彼はヘラートのごとき都を手中にすると、夜となく昼となく、ただ歓楽と快楽の追求に明け暮れた。たんに彼のみではなかった|その部下 臣下たちのうちで歓楽 快楽を追求しない者はいなかった。彼は世界征服とか出兵の苦勞をしようとしなかった。その結果、必然的に、時がたてばたつほど、家臣や領地は減少し、増加することはなかった。と述べ、またヘラートの王子（ミールザー）たちについて、これらのミールザーたちは、おしゃべりとか宴席や宴席の設営、社交や交際においては素晴らしかった。しかし彼らは、戦士としてのかけひきや軍事的策略からはほど遠く、勇敢

► Хирот «Буюк Ипак Йўли»да жойлашган, 14-асрдаги Куртлар сулоласи сингари барча сулолаларнинг пойтахти сифатида гуллаб-яшнаган маскан бўлган.

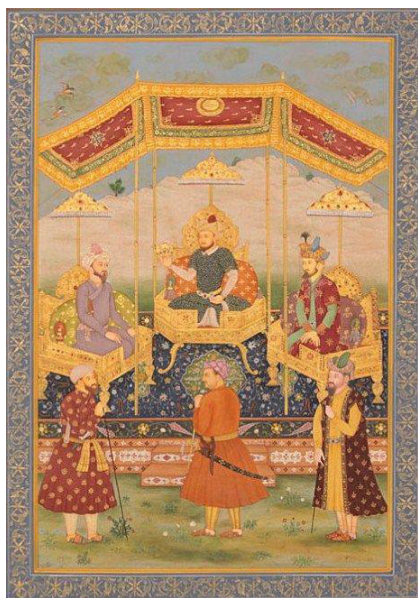
ТЕМУР ДАВРИ

Султон Хусайн, Хирот шаҳзодаси ва у ўз қариндоши ва қондоши Мирзо ҳақидаги фикр – мулоҳазаси шуки, агар унинг қўлида Хиротга ўхшаш бир шаҳар бўлганида эди, у бу шаҳар учун ўзини кечаю кундуз шавқ ва завқ билан ишга бағишлаган бўлар эди. У ўзига бўйсунувчиларга тазйиқ ўтказмайдиган, қўп нарсаларни миннат қилмайдиган шахс эди. У дунёни забт этиш ёки қўшин юбориш учун ҳаракат қилмади. Натижада, вақт ўтиши билан муқаррар равишда вассаллар ва ҳудудлар камайиб, унинг ерлари кенгаймади ва Хирот (Мирзо) ҳукмдорлари ҳақида гап кетганда, бу мирзоларнинг дастурхон атрофига йиғилиб суҳбатлашиши, зиёфат бериш ва дўстлашишини ижтимоийлаштиришда жуда яхши йўлга қўйилган эди. Бироқ, улар жангчилар билан муомалада ҳарбий тактикадан узоқ эдилар ва жасорат, ёинки жанг/урушга алоқалари кам эди. Темур сулоласининг заифлашиши Бобурни кўз ўнгида рўй берараётган ҳодиса эди. Бундай шароитда, Темур сулоласининг пайдо бўлган турк кўчманчи ўзбеклари Шайбонийхон томонидан 1500 йилда Хиротнинг икки пойтахтини забт этиб, (қаранг 170) Темурийзодаларни енгилишига олиб келди.

さとか戦闘 戦争とは縁が薄かったと述べている。バーブルの目にもティムール朝の弱体化はもはや明白であった。このような状況のなかに、ティムール朝は新興のテュルク系遊牧民ウズベクのシャイバーニー ハン（一七頁参照）によって一五〇〇年にはサマルカン一七〇年にはヘラートという二つの首都をあいっいで征服され、

バーブルの時代の政治勢力

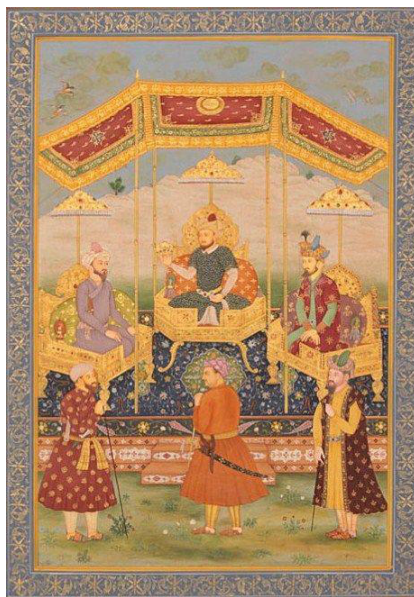
► ティムール（中央）に王冠を渡されるバーブル（左）



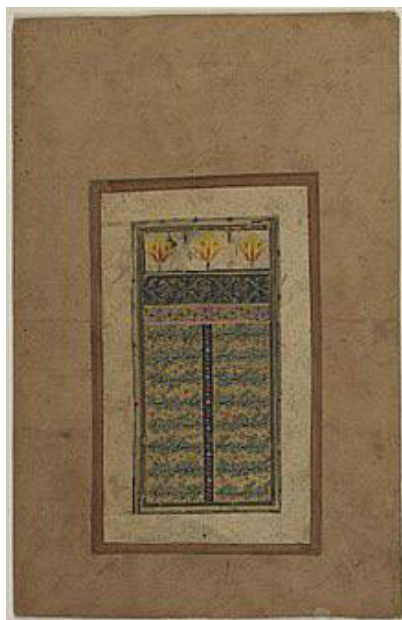
► ティムール朝時代のヘラートで作成された写本ヘラートで活躍した高名な書家スルターン・アリー（右）の筆になる十三世紀のイランの有名な詩人サーディー「プスターン（果樹園）」の写本。

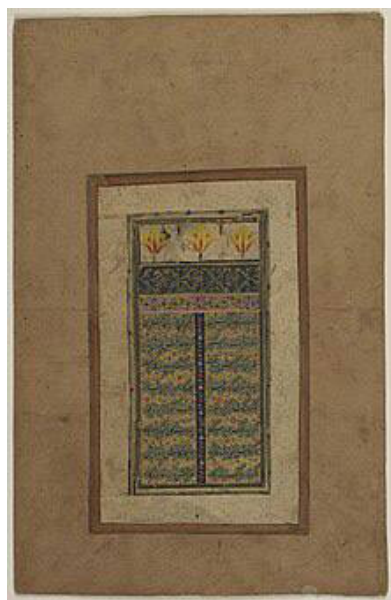
БОБУР АСАРИДАГИ СИЁСИЙ КУЧЛАР

► Бобур (чапда) тасвирда тожни Темурга бермоқда (ўртада)



► Темур сулоласи даврида Ҳиротда қилинган қўлёзма Маишхур ҳаттот Султон Али томонидан ёзилган XIII асрда Эроннинг маишхур шоири Шайх Саъдийнинг «Бўстон» бустарон асари қўлёзмаси. Ҳирот.





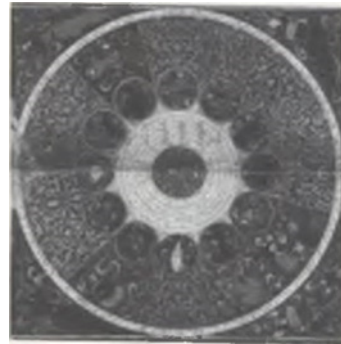
ここにティムール朝は建国より三十七年にして滅亡した、バーブルはこのようなティムール朝の衰亡期 滅亡期を生きたことになる。彼の生涯が安寧。平穏とはほど遠い、波乱と困難に満ちたものとなることは、この時代的背景からも十分に予想されるところであろう。なお、「ティムール朝の滅亡」といっても、バーブルがインドに創設したムガル朝は、バーブルをはじめティムールの子孫たちが君臨した王朝である。それゆえ、ムガル朝を「インドのティムール朝」ないし「後期ティムール朝」と呼ぶこともできる。そのように見るならば、ティムール朝は十六 十九世紀、新天地インドでなおその命運を長らえたともいえる。ムガル朝の君主たちも自らがティムールの子孫であることをなによりも誇りにしていた。一方、バーブルが生きたティムール朝末期は文化的には婿熟期であり、ヘラート、サマルカンドを中心に、建築、細密画、書道、製本技術、歴史学、文学、音楽等の分野に巨

137—137 йилда Темур сулоласи вайрон қилинди. Бобур Темур сулоласининг қулаши даврида яшаган. Унинг ҳаёти тинчлик ва осойишталикдан йироқ бўлиши, нотинчлик ва қийинчиликларга тўла бўлиши тарихдан яхши кузатилади. Шунини таъкидлаш керакки, у «Темур сулоласининг ўлими» деб номланган бўлса ҳам Ҳиндистонда Бобур томонидан асос солинган Мўғуллар империяси сулоласи Бобур ва Темур авлодлари томонидан бошқарилган сулоладир. Шунинг учун Мўғуллар сулоласини «Ҳиндистон Темурийлар сулоласи» ёки «марҳум Темурийлар сулоласи» деб аташ мумкин. Шу нуқтаи назардан, айтиш мумкинки, Темурийлар сулоласи 16-19-асрларда янги дунё Ҳиндистонда ўз тақдирини ҳали ҳам узайтирмоқда. Мўғул хукмдорлари ўзларининг Темурийлар авлодлари деб макташган бўлса-да, Темурийлар сулоласининг охири, Бобур яшаган пайтда, маданий жиҳатдан пўлат бошқарувдан ясалган марказ Ҳирот ва Самарқанд атрофида бўлишган. Моҳир уста ва олимлар миниатюра рангтасвири, ҳаттотлик, китобни чоп этиш технологияси, тарих, адабиёт ва мусиқа каби соҳаларда ишлаб чиқарилган ва ислом маданияти тарихида қайд этилган кўплаб ажойиб ютуқлар қолдирилган. Яъни, Темурийлар даври охиридаги сулоланинг сиёсий ва ҳарбий дилхираликларидан фарқли ўларок, ислом маданияти вужудга келганлигини тарихдан яхши кузатиш мумкин.

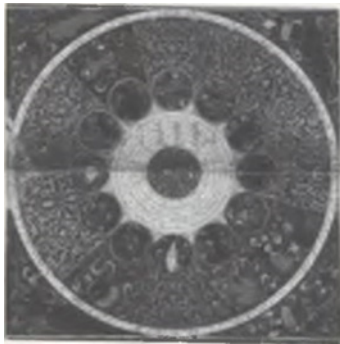
► *Мунажжсимлар башорати Искандар (Зулқарнай) Султоннинг набираси дунёга келганида юлдузлар тартибини акс эттирган гўзал осмон харитаси (мунажжсимлар башорати)ни кашф этган. Астрология Темур даврида машҳур бўлган ва шу асосда мунажжсим шахзоданинг келажагини башорат қилган эди.*

匠、名人、碩学と呼ぶべき人びとが輩出し、イスラーム文化史上に特筆される多くの優れた業績を残した。

▶ ホロスコーブチームールの孫イスカンダル。スルターン誕生時における星の配置を一枚の紙に描いた美しい天空図（ホロスコープ）。ティムール朝時代には星占いが盛んで、これをもとに占星術師が王子の将来を予言した。



▶ *Шоирнинг ҳайкали дунёнинг энг буюк рассоми Камолиддин Беҳзод томонидан чизилган.*



▶ 詩人ハーティフィー像ム世界最高の画家とされるピフザードが描いたハーティフィーの像。



*Темур давридаги Ислон дини
Бобур асаридаги сиёсий кучлар*



イスラームティムール朝
スルターン フサイン。ミ

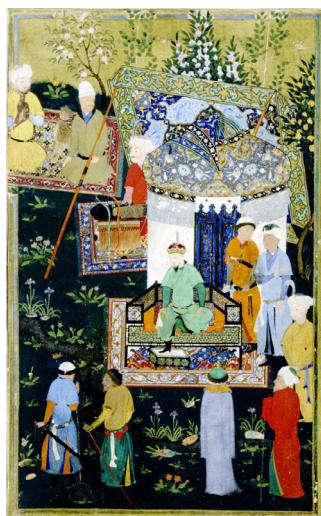
ールザーの宮廷のようすヘラー
トのスルターン フサイン ミ
ールザーの宮廷では、歌舞音曲
や飲酒、レスリングなど、日ご
と、種々の歓楽が追求された。

*ハレム 中央上方にい
るのがスルターン フサイン。
ミールザー。

カ力士の戦い



バーブルの時代の政治勢力



Султон Ҳусайн Мирзонино саройи син-
гари Ҳиротдаги Султон Ҳусайн Мирзо
қароргоҳида, Султон Ҳусайн Мирзо кундан-
кун мусиқалар, ичимликлар ва кураш тушиши
каби кўнгилхушлик қилгани ҳақида.



Курашчилар жанги



音楽を聴きながら客と恩談
するスルターン フサイン ミー
ルザー

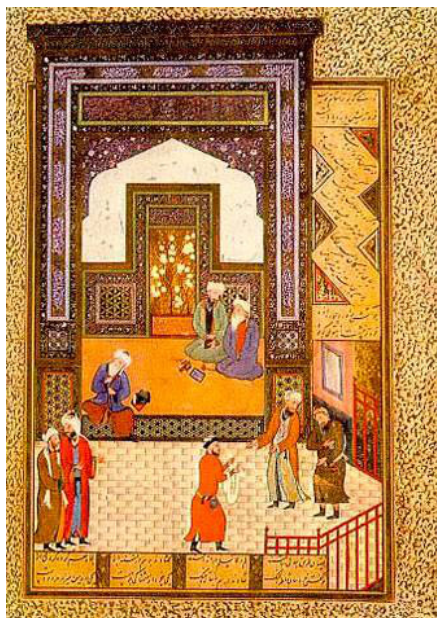


オープン テラスでくつろ
ぐ臣下たち

Султон Ҳусайн Мирзо мусиқа тинглаш
пайтида суҳбатлашмоқда



Вассаллар печнинг ёнида дам олишмоқда



次の号に続く...



Давоми кейинги сонда...